

रानभाज्या महोत्सव आयोजित करणे
व विपणन साखळी निर्माण करणे
बाबत....

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: बैठक-२०२०/प्र.क्र.१०२/३-अ
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: १८ सप्टेंबर, २०२०

वाचा: कृषि व पशु विभाग शासन पत्र क्रमांक संकिर्ण२०२०/प्र.क्र. १०१/३अ दि. २८/७/२०२०

शासन परिपत्रक

१. महाराष्ट्रातील बहुतांश ग्रामिण भागांमध्ये जसे कोकण विभागातील पालघर, ठाणे, रायगड जिल्हे; नाशिक जिल्ह्यातील पेठ, सरगाणा, इगतपुरी; नंदुरबार जिल्हा; जळगाव जिल्ह्यातील सातपुडा पायथ्याचा भाग; अमरावती जिल्ह्यातील मेळगाट परिसर; पुर्व विदर्भातील चंद्रपूर, गडचिरोली जिल्हे; यामध्ये विविध प्रकारच्या रानभाज्या मोठ्या प्रमाणावर आढळून येतात. रानभाज्यांचे आहारातील महत्त्व व औषधी गुणधर्माबाबत स्थानिकांना परंपरागत माहिती व ज्ञान आहे.
२. रानभाज्या शरीराला आवश्यक असणारे अन्न घटक, जीवनसत्त्वे व खनिजे आणि औषधी गुणधर्माबाबत परिपूर्ण असतात. त्यामुळे त्या आरोग्याच्या दृष्टीने अतिशय उपयुक्त आहेत. या रानभाज्यांची ओळख, आरोग्याच्या दृष्टीने त्याचे महत्त्व, पाककृती इत्यादी माहिती शहरी भागातील रानभाजी महोत्सवाचे आयोजन करण्यात यावे. याद्वारे रानभाज्यांना ओळख मिळून त्याची विक्री व्यवस्था व उत्पादन साखळी निर्माण करणे शक्य होणार आहे व त्याने शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नात वाढ होण्यास मदत होईल. याकरिता शहरी भागामध्ये रानभाज्यांचे प्रदर्शन, पाककृती स्पर्धा, रानभाज्यांची शास्त्रीय माहिती, खाद्य महोत्सव इत्यादींचा समावेश करून रानभाज्या महोत्सवाचे आयोजन करण्यात यावे.
३. आवश्यकता भासल्यास याचे जिल्हास्तर / राज्यस्तरावर Branding करून विक्री करण्यासंदर्भात व त्याची विपणन साखळी निर्माण करण्याचा प्रयत्न करण्यात यावा.
४. सदरच्या कार्यक्रमास स्थानिक लोकप्रतिनिधी व संबंधित माहितगार व्यक्ति उपस्थित राहतील याची दक्षता घ्यावी. आवश्यक तिथे संबंधित कृषि विद्यापिठ/महाविद्यालय/आत्मा कार्यालय यांचा सहभाग घेण्यात यावा.
५. रानभाज्यांचे महत्त्व प्रसारित करत असताना व विपणन साखळी निर्माण करत असताना त्यामध्ये मनुष्याचा अवाजवी हस्तक्षेप होऊन त्यांचे नैसर्गिक संतुलनास धोका पोहोचणार नाही, याची देखील दक्षता घेण्यात यावी.
६. सदर महोत्सवाचे आयोजन दरवर्षी करण्यात यावे.
७. यासंदर्भातील सविस्तर मार्गदर्शक सूचना आयुक्त (कृषि) यांनी निर्गमित कराव्यात.

८. कोविड-१९ साथीच्या पार्श्वभूमीवर प्रतिबंधात्मक सूचनांचे पालन करून उपरोक्त कार्यवाहीची परिणामकारक अंमलबजावणी करावी.

९. सदरचे शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आले असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२००९१८१२५२३२१६०१ असा आहे . हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने .

(अशोक आत्राम)
सह सचिव महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १ मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २ मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३ मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ४ मा. सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ५ आयुक्त, कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ६ सर्व जिल्हाधिकारी
- ७ सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद
- ८ संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ९ संचालक (आत्मा), तथा कृषि नोडल अधिकारी, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- १० सर्व संचालक / कृषि सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ११ सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
- १२ सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी तथा प्रकल्प संचालक (आत्मा)
- १३ सर्व उपसंचालक, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे कार्यालय
- १४ निवड नस्ती (का.३ अ)